

Europos regionų komiteto nuomonė. Sanglaudos nebuvimo kaina ir pavojai: strateginė sanglaudos politikos vertė siekiant Sutartyje nustatytų tikslų ir Europos regionams atremiant naujus iššūkius

(2018/C 247/04)

Pranešėjas	Mieczysław Struk (PL/EPP), Pamario vaivadijos maršalka
Pamatinis dokumentas	Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Mano regionas, mano Europa, mano ateitis. Septintoji ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita“
	COM(2017) 583 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. palankiai vertina paskelbtą Septintąją ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaitą kaip svarbų debatų apie naująją sanglaudos politiką po 2020 m. atskaitos tašką; šiuo požiūriu pabrėžia, jog tikimasi, kad pagal sanglaudos politiką 2014–2020 m., pavyzdžiui, bus užtikrinta daugiau kaip 7,4 mln. darbo vietų, geresnė kvalifikacija beveik 9 mln. žmonių ir plačiau vystis internetas maždaug 15 mln. namų ūkių, taip pat paremtos investicijos į 1,1 mln. MVI, ir investuota 16 mlrd. EUR į skaitmeninę ekonomiką; todėl atkreipia dėmesį į neįsivaizduojamas sanglaudos nebuvimo išlaidas atsižvelgiant į tai, kad Europos teritorinė konvergencija šiuo metu yra kur kas svarbesnė nei kada nors anksčiau Europai ir jos piliečiams, jos ekonomikai, taip pat jos miestams ir regionams;
2. palankiai vertina tai, kad Europos Parlamentas reguliariai nustato Europos nebuvimo kainą, nes tai rodo, kad nesiimant bendrų veiksmų Europos lygmeniu tam tikrose srityse gerokai sumažėja ekonomikos veiksmingumas ir pagrindinių viešųjų gėrybių kiekis;
3. atsižvelgdamas į tai apgailestauja, kad Europos Parlamentas ir Europos Komisija sanglaudos nebuvimo kainos klausimo iki šiol neįtraukė į savo analitinį darbą ir sprendimų priėmimo procesus;
4. dėkoja Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujantiui Bulgarijai už prašymą RK parengti nuomonę „Sanglaudos nebuvimo kaina ir pavojai“, kuris suteikia RK puikią galimybę pradėti platesnio masto diskusijas apie strateginę sanglaudos politikos vaidmenį;
5. primena esminį faktą, kad Europos Sąjungos ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos stiprinimas yra vienas iš pagrindinių Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 straipsnyje nustatytų ES tikslų; todėl RK pabrėžia, kad sanglaudos politika turi toliau atlikti jai pavestas funkcijas – susieti labiausiai atsilikusioms ir daugiausiai problemų patiriančioms vietovėms teikiamą paramą su visiems regionams skirtu pasiūlymu, kad būtų atsižvelgta į atitinkamus regioninius iššūkius ir galimybes ir skatinamas darnus visos ES vystymasis, tokiu būdu aiškiai parodant piliečiams ES finansavimo pridėtinę vertę, šiuo požiūriu primena konkrečius regionų ypatumus, nurodytus SESV 349 straipsnyje;
6. pabrėžia, kad sanglaudos politika yra pagrindinė ES investicijų politika, kuria siekiama pirmiau minėtų Sutarties tikslų ir kuri taip pat gali padėti skatinti inovacijas, valdyti klimato kaitos poveikį ir perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, taip pat sušvelninti asimetrinius ekonominius sukrėtimus užtikrindama augimui palankias viešąsias investicijas regionuose, padėdama sumažinti jaunimo ir ilgalaikį nedarbą ir skatinti socialinę įtrauktį; todėl RK dar kartą išreiškia didelę paramą sanglaudos aljansui (#CohesionAlliance) ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ www.cohesionalliance.eu

7. pažymi, kad sanglaudos politika turi geriausiai parengtą veiklos rezultatų planą, palyginti su kitomis ES politikos sritimis, ir yra atidžiausiai stebėta ir geriausiai įvertinta ES politika, per pastarąjį dešimtmetį sugebėjusi pagerinti savo veiksmingumą;

Ekonominė sanglauda

8. palankiai vertina Septintosios sanglaudos ataskaitos pastabas, kad ES ekonomika atsigauna po ekonomikos krizės ir regioniniai skirtumai ką tik vėl pradėjo mažėti. Tačiau daugelyje regionų, kurie dar nepasiekė prieš krizę buvusio BVP vienam gyventojui ir užimtumo lygio ir kuriuose taip pat labai sumažėjo viešųjų investicijų, ekonomikos krizės poveikis vis dar juntamas;

9. palankiai vertina paminėtus įrodymus, kad 2000–2015 m. mažiau išsivystę regionai, ypač dauguma trylikos naujųjų valstybių narių regionų, sugebėjo pasiekti ES vidurkį; tačiau reiškia susirūpinimą, kad kelete regionų, daugiausia pietinėje Europoje, padėtis nepagerėjo, dabar ji ten netgi blogesnė nei buvo prieš krizę;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad ekonomika taip pat daug sparčiau augo regionuose, kurių BVP jau gerokai didesnis už ES vidurkį, ir ypač daugelyje didmiščių rajonų, kurie yra pagrindinė regioninio konkurencingumo varomoji jėga. Kita vertus, pastebima, kad regionai, kurių BVP vienam gyventojui artimas ES vidurkiui, yra patekę į vidutinių pajamų sąstus ir jų augimo rodikliai gerokai žemesni už ES vidurkį;

11. reiškia susirūpinimą dėl labai didelių skirtumų diegiant inovacijas: jos ne tik teritoriniu požiūriu lieka sutelktos labiausiai išsivysčiusiuose šiauriniuose ir vakariniuose ES regionuose, bet ir pastebima šių skirtumų didėjimo tendencija gerėjant pirmaujančių regionų veiklos rezultatams, o periferinių, mažiau išsivysčiusių ir pereinamojo laikotarpio regionų – blogėjant; tai rodo vietovė grindžiamo požiūrio „iš apačios į viršų“ svarbą, kurią liudija sėkmingos pažangiosios specializacijos strategijos, remiant regionų inovacinius gebėjimus;

Socialinė sanglauda

12. džiaugiasi, kad ekonomikai atsigaunant kartu gerėja ir užimtumo padėtis ES. Nepaisant to, nedarbo lygis regionuose vis dar labai aukštas – keleto pietinių valstybių narių regionų nedarbo lygis aukštesnis nei 20 %;

13. yra susirūpinęs, kad jaunimo nedarbo lygis išlieka aktualia problema, nes jis vis dar aukštesnis nei buvo iki krizės ir daugiau kaip du kartus aukštesnis už bendrą nedarbo lygį. Ypač didelį nerimą kelia padėtis mažiau išsivysčiusiuose ir pereinamojo laikotarpio regionuose;

14. atkreipia dėmesį į žmonių, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, padėtį. Nepaisant kai kurių teigiamų pokyčių, jų skaičius išlieka nepriimtinais didelis;

15. pabrėžia, kad daugelyje teritorijų, ypač ES 13 regionuose ir kaimo vietovėse, pastebimas smarkus gyventojų skaičiaus sumažėjimas, kurį paskatino tiek natūrali kaita, tiek emigracija, tačiau kituose regionuose gyventojų skaičius gerokai išaugo. Nuo 2015 m. į ES atvykstančių migrantų ir pabėgėlių srautai demografiniu ir socialinės sanglaudos požiūriu taip pat daro didelį poveikį tam tikroms valstybėms narėms, regionams ir miestams;

Teritorinė sanglauda

16. pabrėžia aplinkosaugos aspekto svarbą darniam Europos miestų ir regionų vystymuisi ir piliečių sveikatai bei gerovei. Augantis aplinkosaugos klausimų skaičius – t. y. klimato kaita ir dėl jos padažnėjusios ir sustiprėjusios gaivalinės nelaimės, gyvenamųjų vietovių plėtra, užstatytos teritorijos ir pramoninė veikla, biologinės įvairovės nykimas ir buveinių suskaidymas, kitų rūšių aplinkai tenkanti našta, pavyzdžiui, oro ir vandens tarša – gali turėti neigiamų pasekmių ES ekonomikai ir visuomenei. Nors mažinant poveikį aplinkai padaryta pažanga, RK reiškia susirūpinimą dėl to, kad vis dar nėra pasiekti pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, visų pirma vidurio ir rytinėje ES dalyse;

17. palankiai vertina esminę pažangą, pasiektą energijos suvartojimo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo srityje, tačiau kartu pažymi, kad ši pažanga iš dalies pasiekta sumažėjus veiklai ekonomikos nuosmukio laikotarpiu, o tai reiškia, kad reikia dėti papildomų pastangų norint pereiti prie švarios energijos šaltinių, įskaitant atsinaujinančiuosius energijos išteklius, ir švaresnės bei didesnio energijos vartojimo efektyvumo ekonomikos, įskaitant mažataršį transportą;

18. atkreipia dėmesį į klimato kaitos ir klimato sukeltų gaivalinių nelaimių, kurios daro nevienodą poveikį regionams, teritorinį matmenį. Todėl RK pabrėžia Europos miestams ir regionams skirto išsamaus atsparumo vertinimo, prisitaikymo priemonių ir žaliosios infrastruktūros užtikrinimo svarbą;

19. pabrėžia, kad ES transporto tinklas, visų pirma geležinkelių sistema, dar tikrai neoptimalūs, ypač trylikos naujųjų valstybių narių regionuose. Šiuo požiūriu RK pabrėžia, kad TEN-T tinklo užbaigimas, ypač TEN-T pagrindinio tinklo pirmųjų mazgų sujungimas, ir jo integravimas į nacionalines ir regionines transporto sistemas yra būtini ne tik siekiant pašalinti kliūtis, sutrumpinti kelionės laiką ir sumažinti neigiamą poveikį dėl kai kurių regionų atokumo, bet visų pirma skatinti visos ES ekonominę vystymąsi užtikrinant efektyvesnę bendrąją rinką. Dėl tų pačių priežasčių RK pabrėžia, kad skaitmeninimas yra vienas didžiausių iššūkių, su kuriais susiduria visi ES regionai, ir pabrėžia, kad svarbu didinti investicijas į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir skaitmeninius įgūdžius;

20. pažymi, kad beveik trečdalis ES gyventojų gyvena ir dirba pasienio regionuose, kurių ekonominiai rezultatai paprastai menkesni nei kitų regionų. Nepaisant pastarųjų dešimtmečių pažangos, sienos vis dar trukdo prekių, paslaugų, asmenų, kapitalo ir idėjų judėjimui. Tai neleidžia visapusiškai pasinaudoti integracijos teikiama nauda. pašalinus pasienio regionams būdingas kliūtis, pasienio regionai ne tik gautų nemažai naudos BVP požiūriu, bet ir labai sumažėtų su tarpvalstybine veikla susijusios išlaidos;

Miestams ir regionams tenkantys iššūkiai

21. pažymi, kad demografiniai pokyčiai yra vienas iš didžiausių ES iššūkių, turintis plataus masto ekonominių, socialinių ir aplinkosauginių pasekmių. Jie apima visuomenės senėjimą, jaunų žmonių skaičiaus mažėjimą, mažesnę gimstamumą ir aktyvios darbo jėgos mažėjimą ir protų nutekėjimą (talentų išvykimą). Taigi demografinis augimas daugiausia priklauso nuo migracijos srautų, kurie ES regionuose labai skiriasi. Šie skirtumai daro didelį socialinį ir ekonominį poveikį tiek vietovėse, kuriose mažėja gyventojų ir sensta visuomenė – daugiausia pereinamojo laikotarpio regionuose, kuriose dažnai pereinama prie vietos paslaugų, kuriomis negalima prekiauti, ir dėl to mažėja šių vietovių eksporto, augimo ir inovacijų potencialas, tiek didžiuosiuose miestuose, į kuriuos jie atvyksta. Todėl RK pažymi, kad sanglaudos politika turėtų atlikti aktyvesnį vaidmenį atremiant socialinius iššūkius, įskaitant senėjimą, su gyvenimo būdu susijusias ligas ir nedarbą, visų pirma jaunimo ir nesimokančių bei nedirbančių jaunuolių, taip pat migrantų ir pabėgėlių integraciją, skurdą ir socialinę atskirtį;

22. pabrėžia, jog tikėtina, kad ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai Europoje bus dažnesni ir jų poveikis bus stipresnis. Klimato kaitos poveikis regionuose labai skiriasi, tačiau dėl didėjančios nelaimių rizikos tikimybės išaugs nuostoliai, ypač tankiai apgyvendintose vietovėse;

23. pabrėžia tarpvalstybinio, tarptautinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo svarbą stiprinant teritorinę sanglaudą, skatinant ES regionų solidarumą ir suteikiant esminę pridėtinę vertę ES tikslams;

24. atkreipia dėmesį, kad regionai ir miestai susiduria su beprecedenčiais iššūkiais pradedant nuo pasaulinės konkurencijos, skaitmeninės transformacijos ir revoliucingųjų technologijų įsigalėjimo, demografinių pokyčių ir migracijos, skurdo grėsmės ir socialinės atskirties iki baigiant energetiniu saugumu, klimato kaita ir biologinės įvairovės nykimu. Visi šie iššūkiai daro didelį teritorinį poveikį ir skatina nevienodą naudos ir sąnaudų pasiskirstymą Europos regionų ekonomikoje ir bendruomenėse – tai patvirtinta Septintojoje sanglaudos ataskaitoje, iš kurios matyti, kad kuriasi vadinamieji regioninio vystymosi klubai. Šių iššūkių potencialas sustiprinti vienas kitą ir neigiamai transformuoti ekonominę, socialinę ir teritorinę aplinką Europoje yra didžiulis ir gali svariai prisidėti prie esamos nelygybės didėjimo, taigi panaikinti Sutarties tikslą stiprinti ES sanglaudą;

25. Šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad vykdant sanglaudos politiką būtina toliau investuoti į visus ES regionus, nes jų prisitaikymui prie pirmiau minėtų sukrėtimų reikia ilgalaikių, vietovė grindžiamų ir vietovės padėtį atitinkančių strategijų siekiant integruoti ekonominius, socialinius ir teritorinius aspektus, taip pat išnaudoti visų Europos struktūrinių ir investicijų fondų sinergiją ir sinergiją su kitais ES instrumentais. Todėl RK pakartoja, kad griežtai nesutinka su galimai žalingu socialinio aspekto ir Europos socialinio fondo vertinimu atskirai nuo sanglaudos politikos. Be to, RK patvirtina savo poziciją, kad ESF turėtų atlikti vis svarbesnį vaidmenį skatinant teritorinę socialinę konvergenciją ir kad reikia stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį planuojant ir valdant ESF lėšas;

26. atkreipia dėmesį į tai, kad, vadovaujantis SESV 174 straipsniu, nepaprastai svarbu atsižvelgti į teritorinį viešosios intervencijos poveikį, todėl kartuoja, kad rengiant bet kokią ES viešąją politiką svarbu atlikti teritorinio poveikio vertinimus siekiant užtikrinti didžiausią jos efektyvumą;

Sanglaudos politikos vaidmuo

27. pabrėžia, kad sanglaudos politikai turėtų būti skiriama daugiausia dėmesio aptariant, kaip visų ES vietovių potencialas galėtų prisidėti prie ekonomikos augimo ir kaip visi ES piliečiai galėtų įtraukiami pasinaudoti Europos integracija, be to, kaip sudaryti sąlygas visoms ES teritorijoms pasinaudoti pasaulinių permąnų teikiama galimybėmis. Todėl RK pakartoja remias tvirtos ir geresnės sanglaudos politikos užtikrinimą visiems regionams po 2020 m. ir pabrėžia, kad sanglaudos politika ir ateityje turėtų atlikti reikšmingą vaidmenį ES, kaip yra pažymėjęs nuomonėje „Sanglaudos politikos ateitis po 2020 m.“⁽²⁾;

28. primena, kad sanglaudos politika, paremta valstybėse narėse įgyvendinama regionine politika, siekiama užtikrinti vienodas sąlygas, leidžiančias visoje ES naudotis visais bendrosios rinkos – kuri, kaip ir teritorinis atsparumas, lemia ES konkurencinę padėtį pasaulyje – privalumais. Kartu RK pabrėžia, kad nors bendroji rinka ir yra sėkmingai veikiantis „konvergencijos variklis“ ES, tačiau jos nauda pasiskirsčiusi nevienodai ir jos automatiškai nepajunta nepalankioje padėtyje esantys regionai, įskaitant konkrečių geografinių sunkumų turinčius regionus, ir visuomenės grupės. Taigi vis dar esama pavojaus, kad ekonominis ir socialinis atotrūkis tarp ES augimo „varomųjų“ ir kitų regionų didės;

29. atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad sanglaudos politikos uždavinys išlieka itin aktualus, nes leidžia visiems ES piliečiams, visų pirma iš mažiau išsivysčiusių vietovių, pasinaudoti ES integracijos teikiama privalumais. Naudodamiesi jos pranašais mažiau išsivystę regionai gali atskleisti ir išnaudoti savo vidaus potencialą, o stipresni regionai būtų geriau pasirėngę atremti pasaulinius iššūkius. Šiuo požiūriu sanglaudos politika yra akivaizdžiausia Europos solidarumo išraiška, suteikianti lygias galimybes ir užtikrinanti geresnę gyvenimo kokybę visų ES regionų žmonėms. Todėl RK pabrėžia, kad būtina sanglaudos politika turėtų būti laikoma ne dovana, o nepakeičiamu bendrosios rinkos ramsčiu, susijančiu skirtingas nevienodo išsivystymo lygio šalis ir regionus;

30. pabrėžia, kad sanglaudos politika yra pagrindinė Europos politikos sritis, kuria stengiamasi įveikti teritorinį disbalansą ir sumažinti dėl įvairių iššūkių atsirandančių vystymosi atotrūkių. Ji sėkmingai ir svariai prisidėjo prie teigiamų ekonominių, socialinių ir teritorinių pokyčių ES, nes buvo taikytas kompleksinis tarpsektorinis požiūris siekiant remti inovacijas, MVĮ, mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką, transporto infrastruktūrą, miestų atkūrimą, pramonės permąnas, veiklos įvairinimą kaime, taip pat švietimą ir įgūdžius, užimtumą, kultūrą ir socialinę infrastruktūrą, socialinę įtrauktį ir t. t. Šiuo požiūriu RK pabrėžia, jog būtina užtikrinti tvirtesnę sanglaudos politikos ir ES sektorių politikos bei programų sinergiją ir koordinavimą;

31. pabrėžia, kad atsižvelgiant į daugybę iššūkių ir jų svarbų teritorinį aspektą visiems ES regionams labiau nei iki šiol būtina tvirta ir veiksminga sanglaudos politika siekiant stiprios ir efektyvios Europos Sąjungos. RK dar kartą patvirtina, kad sanglaudos politika galima lanksčiai ir atsižvelgiant į vietovę reaguoti į dabartinius ir būsimus iššūkius, kurie visų pirma kyla dėl globalizacijos susidarius ypatingai krizinei situacijai; taip pat pabrėžia, kad visa apimančią tikslą užtikrinti aplinkos, ekonominių ir socialinių požiūriu stiprią Europą ir tvirtesnę teritorinę sanglaudą galima pasiekti tik tuo atveju, jei miesto ir kaimo vietovės, kaip viena kitą papildančios funkcinės zonos, taps stipresnės skiriančios tikslinę paramą;

⁽²⁾ OL C 306, 2017 9 15, p. 8.

32. pažymi, kad sanglaudos politikos instrumentai ateityje turėtų būti patobulinti, kad būtų galima paprasčiau ir veiksmingiau reaguoti į naujus iššūkius, tačiau jie neturi tapti pernelyg sudėtingi, nes beveik neįmanoma vienu metu užtikrinti ekonominę ir socialinę konvergenciją, įgyvendinti verslo ciklus, užtikrinti fiskalinę drausmę ir išvengti politinės padėties blogėjimo; šiomis aplinkybėmis primena, jog pritaria tam, kad būtų taikomas diferencijuotas požiūris siekiant supaprastinti ir sustiprinti sanglaudos politikos valdymo ir kontrolės sistemą;

33. pabrėžia, kad būtina sustiprinti Europos teritorinio bendradarbiavimo vaidmenį šalinant kliūtis pasienyje ir skatinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą, kuriuo siekiama konkrečių rezultatų ES piliečių labui. Šiomis aplinkybėmis ragina užtikrinti pakankamą būsimų Europos teritorinio bendradarbiavimo programų lankstumą, kad jos būtų pritaikytos prie skirtingų pasienio regionų konkrečių poreikių, įskaitant galimybę finansuoti žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstus projektus ir mažos apimties projektus. Be to, RK manymu, reikia panaikinti ne didesnio kaip 150 km atstumo nuo jūrų sienų kriterijų ir laikytis proporcingesnio požiūrio į Europos teritorinio bendradarbiavimo programose nustatytus valstybės pagalbos, audito ir kontrolės reikalavimus⁽³⁾. Be to, RK atkreipia dėmesį į didėjančių poreikių geriau pasinaudoti makroregioninėmis strategijomis, kurios turėtų būti remiamos pagal sanglaudos politiką ir kitas ES politikos kryptis;

34. ragina Europos Parlamentą ir Europos Komisiją sukurti „sanglaudos nebuvimo kainos“ metodiką, kad būtų galima pateikti papildomų kiekybiškai įvertinamų įrodymų dėl sanglaudos politikos europinės pridėtinės vertės;

Sanglaudos politikos vertė

35. pabrėžia, kad sanglaudos politikos įgyvendinimas daro plataus masto teigiamą šalutinį poveikį, nes daugelyje regionų padeda gerinti valdymo kokybę ir tobulinti institucijas. Tai ne tik viena iš pagrindinių ekonomikos augimo sąlygų, bet ir tvirtas plačiosios visuomenės gerovės užtikrinimo, įskaitant piliečių pasitikėjimą ir ES politinį legitimumą, pagrindas. RK pažymi, kad sanglaudos politika turėtų ir toliau skatinti kurti naują administravimo kultūrą regionuose stiprinant daugiapakopį valdymą, partnerystės principą, vidutinės trukmės laikotarpio ekonomikos planavimą, daugiamečių programavimą ir finansavimą, integruotą, vietove grindžiamą požiūrį ir instrumentus, taip pat skaidrius ir įrodymais grindžiamus sprendimų priėmimo procesus, *ex ante* sąlygas, orientavimąsi į rezultatus, paramos telkimą pagal temas, skatinamuosius mechanizmus, pažangias valdymo sistemas bei komunikacijos priemones, kad piliečiai matytų tiesioginių jų poveikį;

36. pabrėžia, kad sanglaudos politika yra veiksmingiausia ES politikos sritis siekiant įveikti politinį uždarumą. Ji turi potencialo tapti pagrindine struktūrinių permainų ES varomąja jėga sutelkdama įvairių sektorių politiką pasitelkiant integruotas, vietove grindžiamas ir pažangios specializacijos strategijas, suteikiančias specialiai pritaikytų sprendimų, pagrįstų lyginamaisiais pranašumais, vystymosi galimybėmis ir tam tikroje teritorijoje kylančiais iššūkiams, kuriuos vietoje nustato piliečiai, verslininkai ir administracijos;

37. šiuo požiūriu nurodo, kad sanglaudos politika gali būti daug veiksmingesnė, jei valstybės narės ryžtingai įgyvendintų tas struktūrines reformas ir *ex ante* sąlygas, kurios padeda kurti geresnę įgyvendinimo aplinką sanglaudos politikai, įskaitant stipresnius institucinius gebėjimus. Be to, RK primygtinai teigia, kad toliau susiejant struktūrines reformas ir sanglaudos politiką, taip pat ir finansiniu požiūriu, reikėtų reikalauti, kad taikant elgesio kodeksą Europos semestre aktyviau dalyvautų vietos ir regionų valdžios institucijos, siekiant didinti šio proceso veiksmingumą ir atsakomybę už jį; be to, būtina, kad kiekvienos struktūrinės reformos atveju būtų atliktas Europos pridėtinės vertės patikrinimas ir patvirtintas jos tiesioginis ryšys su Sutarties tikslais⁽⁴⁾;

38. pažymi, kad sanglaudos politika parodė, jog regionų ir vietos subjektų įgalinimas turi lemiamos reikšmės palengvinant struktūrinę transformaciją. Be to, moksliniai tyrimai rodo, kad esama neišnaudotų galimybių visos šalies mastu didinti našumą pagerinus regionų veiklos rezultatus. Todėl RK pabrėžia, kad plačiau skatinant kompleksinio ir tvirto vystymosi strategijas būtinas tvirtesnis regionų ir vietos valdžios institucijų susiejimas su pažangia ir tvirta sanglaudos politika. Tokiu būdu Europos integracijos procesas taptų apčiuopiamesnis piliečiams ir suteiktų ES legitimumą vietos ir regionų lygmeniu;

⁽³⁾ RK praktinis seminaras dėl ETB supaprastinimo (<https://cor.europa.eu/Documents/Migrated/Events/ETC-WORKSHOP-FINAL-REPORT.pdf>)

⁽⁴⁾ RK rezoliucija – ESI fondų Bendrųjų nuostatų reglamento keitimas struktūrinėms reformoms remti, COR-2017-06173-00-00-RES

Sanglaudos nebuvimo kaina ir pavojai Europos Sąjungai: išankstinis įspėjimas

39. pabrėžia, jog nepaprastai svarbu sukurti politikos programą, pakeisiančią strategiją „Europa 2020“, kad būtų galima tęsti paramos telkimą pagal temas ir išsaugoti sanglaudos politikos po 2020 m. teritorinį aspektą;

40. pabrėžia, kad sumažinus arba suskaidžius sanglaudos politiką, ją taikant tik tam tikrų kategorijų regionams arba atskyrus Europos socialinį fondą, kiltų didelių politinių pavojų ir būtų pradėta abejoti ES gebėjimu pasiekti Sutarties ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos stiprinimo tikslus, nes daugelyje regionų trūktų kritinės paramos masės, o tai reikštų ir mažesnes investicijas į pagrindinius Europos tikslus;

41. šiuo požiūriu ypač susirūpinęs, kad dėl sanglaudos nebuvimo Europos Sąjungoje pagal blogiausią scenarijų gali:

- a) padidėti regionų ekonominiai ir socialiniai skirtumai ir įtampa tarp valstybių narių;
- b) iširti bendroji rinka ir sumažėti ES ekonomikos valdymo veiksmingumas;
- c) likti neįgyvendintas Europos socialinių teisių ramstis;
- d) atsirasti didelių kliūčių sprendžiant migracijos problemas;
- e) sumažėti pasitikėjimas ir tikėjimas ES politinėmis institucijomis ir pačia demokratija, o tai savo ruožtu paskatintų populizmą ir nacionalizmą, taigi ir politinį nestabilumą, o galiausiai ir ES iširimą;

42. todėl mano, kad siekis įveikti vis dar egzistuojančius ekonominius, socialinius ir teritorinius skirtumus ES yra pagrindinis ilgalaikis iššūkis visai Europos Sąjungai.

43. šiame kontekste pakartoja, kad sanglaudos politika negali priklausyti nuo kokių nors Europos lygmens *ex post* sąlygų, kurioms vietos ir regionų valdžios institucijos negali daryti įtakos, arba dėl kurių jos galėtų tapti nacionalinių Vyriausybių įgyvendinamos politikos įkaitėmis.

2018 m. kovo 22 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ